

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (insertate) vzprejema upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 11. maja 1900.

Politični oddelek.

Novi vihar.

Z obstrukcijo se je začelo novo zasedanje našega državnega zbora in zdaj ni prav nobenega dvoma več, da ostane tudi to zasedanje brezuspešno in neplodno, da državni zbor ne bo ničesar delal in ničesar storil, dasi krvavi naša država iz sto in sto ran.

Kar so Čehi toliko časa obljubovali, s čimur so toliko časa grozili, to se je sedaj uresničilo. Čehi so začeli obstrukcijo in sicer prav energično in brezobzirno, ne meneč se za to, da jih njihovi sedanji zavezniki vsi zapuste in ne boječ se absolutizma, s katerim preti ministerstvo, niti grožnje dunajskih antisemitov, da dvignejo ulico proti Čehom. Češka obstrukcija je dejstvo in gotovo je, da se je notranja kriza ž njo silno poostrila.

Čehom ni zameriti njih obstrukcije. Ne prihaja jim od srca. Kriva je jedina in sama vlada, da so se oprijeli tega orožja. Merodajni krogi so pred nemško obstrukcijo brezpogojno kapitulirali in s tem priznali, da gre v naši državi nasilstvo pred pravico. Preklicali so jezikovne naredbe, s katerimi se je dalo Čehom samo to, kar jim gre po ustavi in po zakonu, uveljaviti so zopet krivico, ker je to zahtevala nemška obstrukcija in s tem sonkcionirali obstrukcijo samo. Kar je bilo Nemcem prav, kar se je pri Nemcih poplačalo, to mora biti tudi dovoljeno češkemu narodu.

Ako je vladi in drugim merodajnim krogom resno na tem, da bi nastale zopet normalne razmere v državi, zakaj niso ničesar storili, da poravnajo Čehom storjeno krivico in jim dajo zadoščenje za storjeno jim žaljenje?

Ne dvomimo, da si želi vlada normalnih razmer, ali želi se jih na stroške Čehov in drugih slovanskih narodov, zakaj pred vsem ji je na tem, da zagotovi nemškemu narodu v državo prvenstvo in nadvlado.

Smer notranje politike je naperjena zoper slovanske narode in je dobila svoj blagoslov te dni v Berolinu. Potovanje cesarja Franca Jožefa v Berlin je z bengalično lučjo osvetila vodilno idejo vse naše notranje politike.

Nekaj let sem ni bilo razmerje mej našo državo in mej Nemčijo nič kaj prijazno. Od tedaj, ko je bil naš cesar potoval v Moskvo in se je raznesel glas, da se je tamkaj doseglo neko ožje porazumljenje mej Avstrijo in Rusijo, je bilo razmerje mej Berolinom in Dunajem močno napeto. Tedaj je oživelo staro nasprotje mej našo državo in Prusko. Badenijeva „Reichswehr“ je tedaj obujala senzacijo s svojimi napadi na Nemčijo, tako da je bil Badeni prisiljen svoje lastno glasilo javno zatajati. Tedaj se je že streljalo s kanoni, katerim kroglijam je sledila prava dinamična bomba v obliki odgovora, ki ga je dal grof Thun na interpelacijo zastran iztiranja Slovanov iz Nemčije. Duhoviti dr. Kramar je tedaj zapisal lepo frazo, primerjaje trozvezo s preigranim luksusklavirjem in ko je še vojni minister v delegaciji zahteval, naj se naknadno odobri, da je brez vednosti parlamenta porabil 30 milijonov za vojaške namene, ni pa hotel povedati, zakaj in čemu, tedaj je bil ves svet jedin v tem, da je struna, ki je vezala Dunaj z Berolinom, počila in da skušajo merodajni krogi iz tega vzroka pritegniti slovanske zastopnike pod vladno okrilje, tembolj, ker je bilo jasno, da se iz Nemčije podpihuje pangrmansko gibanje v naši državi.

Ta kurs se je do cela premenil. Cesarjev obisk v Berolinu, napitnice ki so bile izrečene pri ti priliki, kažejo, da je Berlin zopet zadovoljen z Avstrijo, da je naša država zopet obnovila staro odvisnost od Berlina, da se je zopet dala okovati v spone trozveze a da je s to zunanjo politiko spravljen tudi ves ustroj notranje politike v soglasje, da je prišel zopet v veljavo stari zistem centralizacije in germanizacije, kar vidimo na svoje oči.

V tem sistemu je tudi iskati vzroka, da vlada neče omogočiti Čehom opustitev obstrukcije, če tudi razpade

vsled nje jedino možna parlamentarna večina, ker vodilo njene politike je, storiti samo to, kar je Nemcem všeč.

Zdaj pač še niso umestne kombinacije, kakšen bode uspeh češke obstrukcije, bo-li samo § 14. stopil na mesto parlamenta ali pade ministerstvo ali za njim celo parlamentarizem. Vse krije še tema, čutimo samo jedno, da je vsa notranja politika korenito zavožena, da so se nad našo monarhijo začeli maščevati stari grehi in da padamo v neki kaos.

Za Španijo je pač na vrsti Avstrija!

Deželni zbor kranjski.

14. seja dne 3. maja.

Začetkom seje je deželni predsednik odgovoril na interpelacijo v zadevi razširjenja ljubljanske gimnazije in zgradbe posebnega poslopja. Povedal je, da se gimnazija s prihodnjim letom razširi in tudi poslopje zanjo zgradi.

Zajedno je pojasnil, da je okrajni glavar v Postojni glede škode, ki jo je toča prouzročila na Vipavskem, postopal po njegovem nazoru povsem pravilno.

Zbornica je potem sprejela predlog Pfeiferjev glede protokoliranja malih obrtnikov in trgovcev ter po poročilu poslanca Murnika dovolila „Glasbeni Matici“ še 1200 K redne podpore in 2000 K izredne. Dramatičnemu društvu se je dovolilo posojila 6000 K. (Poročevalec Hribar).

Razne prošnje učiteljskih društev v zadevi plač, ustanovitve meščanskih šol itd. so bile za sedaj odklonjene. (Poročevalec Višnikar).

Odobril se je proračun normalnošolskega zaklada, ki izkazuje potrebščine 935.866 K, pokritja pa 48.190 K. Na Kranjskem je nastavljenih 628 učiteljskih oseb.

A ustanovitvi kmetijske šole na Gorenjskem je poročal vitez Langer. Sklenilo se je, ustanovitvi v zgornjem delu Gorenjske tako šolo in naročilo deželnemu odboru, da izvrši vse dotične priprave.

Odobril se je zakon o preložitvi deželne ceste mej Litijo in Šmartnim. (Poročevalec Povše).

Zakonski načrt glede zgradbe vodovoda v Novem mestu, za katerega bo dežela plačala 148.800 K, je bil odobren. (Poročevalec dr. Pappež).

Poslanec Murnik je poročal o prošnji občine ljubljanske glede vračanja potresnih posojil. Sklenilo se je prositi vlado, da jemlje kar mogoče ozir na prošnjo za odpis ali olajšave, da raztegne vračanje na 20 let in odpiše za ta čas obresti, da odpiše ljubljanski občini posojenih 50.000 gld. ter preloži vračanje posojila 450.000 gld. do l. 1915.

Po poročilu poslanca Hribarja se je za vodovod v Kranju zagotovilo podpore 25 % od svote 570.000 K.

Koncem seje je poslanec Kalan interpeliral radi postopanja okrajnega glavarstva v Kranju radi vodovodnih obravnav v Trzinu.

15. seja dne 4. maja.

Začetkom seje je bil sprejet nujni predlog, naj se naroči deželnemu glavarju, da sporoči cesarju čestitke vojvodine kranjske povodom njegove 70letnice.

O proračunu je poročal poslanec Hribar. O njem se je razvila daljša deloma politiška debata. Govorili so poslanci Luckmann, Hribar, Božič, Povše, Lenk, Schwegel, Šubic, dr. Schaffer, Murnik in drugi.

Potrebščina znaša 3,044.339 K, pokritje 375.813 K. Primanjkljaja je 2,668.526 K. V pokritje tega nedostatka se bo pobirala: a) 40 % doklada na užitrino od vina, vinskega in sadnega mošta ter od mesa; b) samostojna naklada od likerja in poslajenih pijač po 30 K od hektolitra in od drugih žganih tekočin 30 K od hektoliterske stopinje; c) naklado od piva po 2 K od hektolitra in d) 40 % priklada na direktne davke. Računa se, da bo država od osebnega davka plačala deželi 76.000 K, ostali nedostatek pa se pokrije iz blagajnice.

Odobrila so se potem razna poglavja letnega poročila deželnega odbora.

Pri tej priliki je poslanec Hribar predlagal, naj se vlada pozove, da pri prihodnjem ljudskem štetju zapiše naradnost, ne občevalnega jezika. Ta predlog se je odkazal upravnemu odseku.

Po nasvetu deželnega odbora je bilo potem sklenjeno, da se ne odpravijo dijete deželnih poslancev.

Mlekarski zadrugi v Ledinah se je dovolila 1200 K brezobrestnega posojila. (Poročevalec dr. Majaron).

Ljubljanski občini se je dovolilo najeti 30.000 K državnega brezobrestnega posojila. (Poroč. Murnik).

Po dolgi debati je bil končno sprejet predlog, da se občina Draga izloči iz kočevskega okraja in priklapi ribniškemu

Koncem seje je poslanec Pfeifer ugovarjal, da se na dnevni red prihodnje seje postavi razprava o deželnem kulturnem svetu. Po dolgi burni debati je bil sprejet nujni predlog dr. Tavčarja, da se v prihodnji seji vrši ta razprava.

16. seja dne 5. maja.

V tej seji je bilo po dolgi formelni in nekoliko krajši splošni razpravi sklenjeno, da se začne razprava o zakonu glede ustanovitve deželnega kulturnega sveta. V to debato je posegel tudi poslanec Murnik, ki je podal obširno sliko o delovanju in o uspehih kmetijske družbe.

Katoliški poslanci se specijalne debate niso udeležili — poročal je grof Barbo — in so z glavarjem vred bili ves čas odsotni.

Zbornica je potem odobrila novi zakon o uredbi zrastvene službe (poročevalec Lenarčič), in sprejela Hribarjev predlog glede ljudskega štetja na kar se je z običajnimi Slava-klici na cesarja zaključilo zasedanje.